

port betaald

Postnl

GROEI & BLOEI

Afd. Heerenveen
en Omstreken

PASSIEAVOND 15 oktober

GROENE NIEUWSBERICHTEN

september, oktober, november 2019

tuincentrum
de Koning

**Meerweg 3
8507 CA Rohel**

**Telefoon: (0513) 55 13 31
Telefax: (0513) 55 11 66
www.tuincentrum-dekoning.nl**

Visser Plant

Boomkwekerij / Plantencentrum

Bûtewei 12, 8408 HC Lippenhuizen

Tel.: (0513) 46 15 78 Fax: (0513) 46 01 52

www.visserplant.nl

GESPECIALISEERD IN:

*Bomen, Heesters, Coniferen, Bosplantsoen,
Rhododendrons, Klimplanten, Bamboes,
Italiaanse Import, enz., enz.*

De best gesorteerde kwekerij v/h Noorden

Leden Groei en Bloei ontvangen op vertoon van pasje 5% korting

GROEI & BLOEI

Van het bestuur .....

Zomermaanden zoals we ook dit jaar weer hebben beleefd zijn uitzonderlijk. Zo veel zon en zo weinig regen. De tuinen werden droger en droger en daar kunnen we als tuinliefhebbers niet zo goed tegen. Tijdens tuinexcursies leven we met de tuineigenaren mee. Ook zijn het moeilijke maanden voor boeren en tuinders. We kijken allemaal uit naar een aantal flinke regenbuien.

Begin juni zijn er 38 drijvende tuintjes te water gelaten door een groep enthousiaste leden, scholieren en medewerkers van de gemeente. Het lijkt wel of de tuintjes elk jaar mooier worden. Als u in de komende weken een bezoekje brengt aan Heerenveen, gaat u dan vooral ook eens naar de tuintjes in de Lindegracht kijken. Een prachtig gezicht waar gemeente, middenstand, bewoners en winkelend publiek en Groei & Bloei-leden zeer content mee zijn.

De ledendagtocht naar Broek op Langedijk was een zeer geslaagde dag. Het was mooi weer en met pramen bezochten we drie zeer verschillende tuinen.

Het laatste open-tuinenweekend in het kader van het project **Fryslân iepenet syn tunen** is op 31 augustus en 1 september. Kijk op onze website voor een overzicht van de tuinen die gratis toegankelijk zijn.

Voor de tweedaagse tuinenreis naar Twente en Duitsland op 5 en 6 september hebben zich thans 30 deelnemers aangemeld. Snelle beslissers kunnen nog mee.

Ik wens een ieder een fijne voortzetting van de zomer.

Met een hartelijke groet,
Jannie Koster – van Leeuwen

Komende activiteiten in 2019

Ledenavonden

Van 20.00-22.00 uur in het Nordwin college in Heerenveen

maandag 16 september	Rhododendrons
Dinsdag 15 oktober	Passieavond voor en door leden
Maandag 18 november	De magie van tuinieren

Overige activiteiten

Open tuinen weekend	Weekend 31 augustus en 1 september
Donderdag 5 en vrijdag 6 sept.	Tweedaagse excursie naar Twente en Duitsland
zaterdag 21 september	Workshop zaad winnen
zaterdag 28 september	Excursie naar Beeldentuin, in De Pol
Zaterdag 12 oktober	Plantjesruil
Zaterdag 26 oktober	Workshop kaas maken
Zaterdag 2 november(?)	Herfstdecoratie maken

Ledenavond: maandag 16 september 2019

Onderwerp: Rhododendrons

Spreker: Jan Graveland

Wie van u heeft er een rhododendron in de tuin? Grote kans dat u 'ja' zegt. En weet u precies hoe u deze moet verzorgen? Wel of geen mest, wanneer water? En wel of niet snoeien en wanneer? Daarom deze keer een lezing van een kweker van deze heesters.

De heer Graveland is rhododendron kweker in Wijster (www.parkgraveland.nl). Hij zal ons komen vertellen over het geslacht Rhododendron, dat in vele verschijningsvormen voorkomt met verschillende kleuren en een scala aan soorten.

Tijdens de avond komen er een aantal mooie soorten voorbij van de wilde species tot de grote variatie aan cultivars.

Er is ruim aandacht voor het creëren van de juiste standplaats en de verzorging.

We krijgen impressies van Rhododendron tuinen en parken uit binnen en buitenland.

Als afsluiting laat hij nog wat nieuwe soorten zien en is er de mogelijkheid om vragen te stellen of advies in te winnen over ziekten/plagen of andere problemen.

Groene Passieavond voor en door leden

Dinsdag 15 oktober

Met Evert Koelma en An Wilman

Over bodem en bemesting

Evert Koelma weet veel van bodemstructuur, -behandeling en bemesting. Als agrariër heeft hij veel ervaring opgedaan met betrekking tot het leven in, en gebruik van de grond, waarop de gewassen moeten groeien. Hij zal ingaan op de organische stof van de grond en het verbeteren van de bodem. Ook het zelf composteren zal aan de orde komen. Kortom, we kunnen een leerzame bijdrage van Evert verwachten.

Over de vegetatie in de Ekokathedraal

In februari heeft mevrouw Tineke Hempenius van Stichting De Tijd ons verteld over het ontstaan en groei van de Ekokathedraal in Mildam. Zij vond het jammer dat binnen de Stichting vrijwel geen kennis over de vegetatie in dit gebied aanwezig is.

Zij vroeg toen of onze afdeling misschien wilde helpen met de inventarisatie van de planten en struiken in de ekokathedraal. An Wilman en Ieke Schreuder zijn met haar rond gelopen en ontdekten toch leuke en interessante planten. Maar lang niet alles kon op naam gebracht. An Wilman zal samen met Ieke Schreuder foto's laten zien van de diversiteit van de aangetroffen vegetatie. Hopelijk kunnen onze leden nog waardevolle aanvullingen geven.

Ledenavond : maandag 18 november
Onderwerp: De Magie van Tuinieren
Spreker: Wim Paul van der Ploeg

meer genieten van je tuin, meer genieten van je leven.

Wim Paul van der Ploeg schrijft ons het volgende over zijn lezing:

“De lezing is een reis door je tuin en tegelijkertijd een reis door je leven in wat wij als mens allemaal (kunnen) meemaken. Het is een uitnodiging om anders naar je tuin te kijken en een uitnodiging om anders naar je leven te kijken. Een uitnodiging om je tuin mooier te maken, en om je leven rijker te maken.

- Wat wil je van je tuin maken?
- En wat wil je van je leven maken?
- In beide gevallen moet je daar moeite voor doen!
- En de moeite die je doet, die wordt in beide gevallen beloond!
- Met een PowerPoint presentatie laat ik foto's zien en vertel ik over tuinen en planten in binnen- en buitenland.
- Een verandering van een tuin die ik zelf heb uitgevoerd, neemt je mee in het proces van de beginsituatie naar de eindresultaat. Met niet alleen een verandering van het beeld, maar ook van de beleving.

Tijdens de lezing nodig ik de aanwezigen uit voor een actieve deelname:

- Af en toe zal ik vragen stellen aan het publiek.

Overige onderwerpen tijdens de lezing:

- Voorbeelden uit de praktijk
- Kijken, waarnemen en zien
- Tuinieren als liefhebberij
- Tuinieren als spiegel voor het leven
- Dromen en fantaseren
- Van voorbereiden naar doen
- Obstakels in je tuin
- Groeien en bewust worden
- De transformatie van je tuin (en je leven)
- De magie van het tuinieren
- Zelf aan de gang

Gelegenheid tot vragen stellen.

Mogelijk is alles teveel om op een avond aan bod te laten komen.

Ik vind het ook belangrijk dat er ruimte is dat ik kan inspelen op wat er op die avond leeft. Dat wijst zich over het algemeen vanzelf.”

Workshop 'zaad winnen'

Datum: Zaterdag 21 september a.s.

Op 21 september a.s. is een workshop 'zaad winnen' georganiseerd.

Thecla van der Ham zal de workshop leiden. In haar idyllisch gelegen tuin kunnen we de zaden gaan winnen en van Thecla horen hoe we dat materiaal schoon kunnen maken, drogen en opbergen.

Datum: zaterdag 21 september

Tijd: 13.30 – ca 15.30 uur

Plaats: Thecla van der Ham, Buorren 5, Lytsewierrum

Kosten: € 2,50 p.p. exclusief de benzinekosten.

Aangezien Thecla 'niet om de hoek' woont is het, voor wie dat wil, het gemakkelijkst om met elkaar te rijden en de vervoerskosten te delen. De kosten zijn dan € 0,25 ct. p.p. per km. Vanaf het verzamelpunt bij Mc. Donalds Heerenveen is het ca. 32 km. De benzinekosten bedragen dan € 6,- p.p.

Graag aanmelden **uiterlijk 13 september** bij Dicky Nagelhout, mail dickynagelhout@ziggo.nl (met vermelding of je zelf wilt rijden of wilt meerijden met iemand) of tel. 0513- 551317.

Excursie naar Beeldentuin in De Pol

Datum: zaterdag 28 september

Deze tuin biedt u hedendaagse beeldenkunst in huiselijke sfeer.

Kunst beleven is een gevoel. Ton en Ria Rietveld laten u dit gevoel beleven.

Een gedeelte van het jaar stellen zij, bij het landelijk gelegen buurtschap De Pol, de prachtige beeldentuin van 6000 m2 open. Hier exposeren meer dan dertig professionele kunstenaars in de hedendaagse beeldende kunst. In de tuin met prachtige borders, een sfeervolle vijverpartij en drie galeries zijn ruim 200 beelden, schilderijen en wandobjecten te bewonderen. Verschillende stijlen, materialen en technieken vormen hier met elkaar een harmonisch geheel.

Datum: zaterdag 28 september

Tijd: 14.00 uur

Plaats: Lohnislaan 4, de Pol (nabij Steenwijk)

Kosten: € 5,00 inclusief koffie/thee

U kunt zich voor deze excursie opgeven tot 21 september bij Hiltje Dekker per mail; hiltje.dekker@home.nl . Graag ook telefoonnummer vermelden zodat we – zodra de deelnemerslijst bekend is – kunnen bepalen hoe we het beste kunnen samen rijden.

Plantenruil

Zaterdagochtend 12 oktober

Zoals gebruikelijk is er in het voor- najaar gelegenheid om planten en stekken te ruilen. Iedereen die bij het opruimen van de tuin iets over heeft, kan dit inbrengen.

De datum van de najaarsruil is **zaterdag 12 oktober van 10.00 - 11.30 uur**.

Adres: Koningin Wilhelminaweg 16 in Heerenveen.

Margje en Evert Koelma zijn weer onze gastvrouw en gastheer.

Het lijkt goed om de spelregels nog even te memoreren:

* Vóór 10.00 uur gaan we de planten uitstallen op de aanwezige tafels. Het is handig als je naast de naam van de planten of stekken die je inbrengt, ook je eigen naam vermeldt, zodat anderen weten aan wie ze vragen kunnen stellen.

* Om 10.00 uur drinken we een kopje koffie of thee en gaan we het aanbod bezichtigen.

* Er wordt pas geruild als het startsein (om ca. 10.15 uur) heeft geklonken.

Evenals vorig najaar zal Johan Bergsma aanwezig zijn met een collectie **voorjaarsbollen**. De bollen zijn te koop.

De plantenruil is een heel gezellige gebeurtenis waarbij we van elkaars ervaringen kunnen leren. De plantenruil is alleen bedoeld voor Groei & Bloei-leden. Leden van andere afdelingen zijn van harte welkom.

Workshop Kaas maken

Datum: zaterdagmiddag 26 oktober a.s.

Met Kaasboerderij De Stelp in Oldeberkoop hebben we een afspraak kunnen maken om met leden van Groei & Bloei een workshop *kaas maken* te volgen.

We maken zelf een boerenkaasje onder leiding van Dory van der Gun, een van de eigenaren van de kaasboerderij.

De workshop begint om 13.30 uur en duurt tot ca. 17.00 uur (inclusief het afsluitende drankje en hapje). Tijdens de workshops krijgen we koffie of thee met boerenkwarktaart. Na afloop van de workshop kunnen we gaan kijken hoe de koeien door de melkrobot gemolken worden. Daarna wordt nog een drankje met hapjes van verschillende soorten boerenkruidenkaas aangeboden.

De kosten bedragen € 27,50 p.p. voor leden, voor niet-leden is dit € 31,50.

adres: kaasboerderij De Stelp, Wolvegaasterweg 49, Oldeberkoop

Graag aanmelden **uiterlijk 5 oktober a.s.** bij Dicky Nagelhout, mail dickynagelhout@ziggo.nl of tel. 0513-551317

De moestuingroep

De moestuingroep van Groei & Bloei is nog steeds actief en ook in het tweede jaar van haar bestaan hebben de leden van de groep weer allerlei leuke onderwerpen besproken en activiteiten georganiseerd.

Zoals we vorig jaar al schreven heeft de moestuingroep tot doel kennisvermeerdering, elkaar informeren over de successen in de tuin, zaden en planten ruilen en tips uitwisselen.

Ongeveer eenmaal in de twee maanden komen we bij elkaar bij iemand thuis op een vrijdag- of zaterdagmorgen. Voor het hele jaar hebben we een programma gemaakt. Daarnaast doen we altijd een ronde door de tuin van de gastheer of -vrouw.

In februari zijn we gestart met een pH bodemonderzoek van de moestuingrond in onze tuinen.

We testten hoe zuur de grond was om te weten hoeveel kalk er toegevoegd moet worden aan de grond. De keuken van één van de leden was omgetoverd in een soort laboratorium. Ieder had een potje grond mee en het was spannend om te zien welke tinten blauw jouw tuinaarde kreeg en hoe hoog de pH waarde was.

Ook had één van de leden meststoffen in het groot ingekocht en ieder kon daarvan inkopen.

In maart was ons thema: zaaien. Hoe doe je dat, wanneer begin je, zaai je voor in de kas en in potjes. We gaven elkaar adviezen en er werden al de eerste gezaaide plantjes uitgeruild.

In mei gingen we bij één van de leden op bezoek die een tuin heeft op een volkstuintcomplex. Het onderwerp was asperges. We werden ingewijd in het telen van de asperges, maar lieten de kans niet voorbijgaan om ook even te gluren bij alle burens met hun volkstuinten.

Het hoogtepunt van de moestuingroep was weer de gezamenlijke lunch in juli. Ieder neemt iets mee, gemaakt van producten uit eigen tuin. Net als vorig jaar was het weer een verrassing wat er op tafel kwam. Het werd een verrukkelijke "vijfsterrenlunch".

Wat dacht u van aardbeiencake en vijgentaart, twee kleuren paprikasoep, komkommersalade, meiraapjessalade, courgettesalade, landbrood gevuld met ei-kaassandwiches, prei muffins en hemerocallisbloemen (!) gevuld met een kaasmousse. En als nagerecht: rabarbercrumble en meloensalade. Als drank erbij: heerlijke home made vlierbloesemlimonade van het jaar 2019. Het gespreksonderwerp tijdens deze lunch waren de aardbei-ervaringen.

Onze volgende bijeenkomst is in oktober en dan gaan we ons oogstjaar evalueren! De gevolgen van de droogte zullen zeker ter sprake komen en ook opvallend zijn de muizen die in een aantal tuinen ook een deel van de oogst opeisen.

Contactpersoon van de moestuingroep is : Jan Aandewiel.

E-mail: aandewiel.jan@gmail.com

Trijntje Köhler, die ook de foto's maakte.

Wist u dat.....

..... het komend seizoen weer gestart wordt met één (gezamenlijke) cursus bloemschikken voor ver- en iets minder ver-gevorderden? Docente is Ingrid Brunsting.

..... u zich voor vragen of ideeën betreffende het bloemschikken kunt wenden tot Han Hijlkema (hanhijkema@gmail.com) of tot Minke Elzinga (m.elzinga5@kpnplanet.nl)

..... u in het weekend van 31 augustus en 1 september nog een laatste kans krijgt om een aantal mooie tuinen in onze en andere Friese afdelingen te bezoeken? Kijk voor de tuinen op onze website www.heerenveen.groei.nl

Workshop Bloemschikken

Zaterdagmiddag 2 november (datum onder voorbehoud)

Anders dan in het jaarprogramma is vermeld zal de workshop Bloemschikken waarschijnlijk plaatsvinden op **zaterdagmiddag 2 november**.

In plaats van een winterdecoratie gaan we nu een *herfstschikking* maken. Daarbij wordt gebruik gemaakt van bloemen, appeltjes, bessen en bladeren die in de herfst overal te vinden en dan op het mooist zijn.

Deze workshop is geschikt voor zowel beginners als personen met enige ervaring in het maken van een eigen schikking.

Maximaal 15 personen. Kosten 20,-- p.p. voor leden (€ 25,-- voor niet-leden).

De exacte datum en meer informatie is te lezen in de Nieuwsbrief van oktober en tegen die tijd ook op onze website.

Opgave bij Dicky Nagelhout via de mail: dickynagelhout@ziggo.nl.

Yacon: Peruviaanse superknol.

Peru is de bakermat voor heel wat eetbare knollen. Yacon bijvoorbeeld, ook wel apple of the earth genoemd, is de moeite waard om kennis mee te maken. In onze gebieden niet zo bekend, tenzij bij hobbytuiniers. De knollen zijn knapperig, sappig en lekker zoet: de perfecte combi voor een experiment in de tuin en keuken.

Polymnia sonchifolia

Zo luidt de Latijnse naam van dit bijzondere knolgewas. De plant vindt zijn herkomst in Zuid-Amerika, waar ze al eeuwenlang door de lokale bevolking wordt gegeten. De knollen van yacon lijken op het eerste gezicht iets weg te hebben van dahlia-en aardpeerknollen. Yacon is namelijk familie van de zonnebloem en de aardpeer.

De plant is in onze gebieden niet winterhard. Je moet ze dus elk jaar opnieuw planten. Je plant yacon vanaf april in potten, om ze na de ijsheiligen meteen in de moestuin te kunnen planten. Laat de plant met zijn pot meegroeien. Dat betekent dat je begint in een kleine pot – waar de knol net in past – en eindigt in een grotere groeiomgeving. Verpotten stimuleert in het geval van yacon de groei. Geef af en toe een beetje water, maar overdrijf niet. Te veel vocht kan de knollen doen schimmelen. Houd de jonge planten in de kas maar probeer ze in april al buiten te zetten overdag. Doe dat op een beschutte plek in de zon, zo ben je de plant al sterker aan het maken.

In de moestuin

Yacon maakt een bescheiden start, maar groeit uiteindelijk uit tot een fors gewas. De jonge planten blijven namelijk lang klein en gedrongen, tot je ze een vaste plek geeft in de moestuin. Dan schieten ze regelrecht de lucht in, om tegen het eind van het seizoen manshoog te worden.

Plant de knollen op gemiddeld 1 tot 1,5 meter van elkaar en laat een flinke portie compost aanrukken. Meng de compost onder en plant de jonge planten net zo diep als in de pot. Maak het plantgat terug dicht en geef flink wat water. Yacon is niet of nauwelijks gevoelig voor ziekten, schimmels en belagers. Wellicht te wijten aan het feit dat ze in onze omgeving nog maar recentelijk worden gekweekt.

Oogsten

Yacon is een kortedagplant. Dat betekent dat de knollen pas dikker worden wanneer de dagen opvallend korter worden. Je oogst meestal na de eerste lichte nachtvorst. De bladeren en takken zijn dan reeds bruin geworden, maar de smaak van de knollen des te beter. Je rooit de knollen met een spitvork of riek, niet met een spade. Stop de spitvork op gemiddeld 15 centimeter van de plant in de grond en begin op en neer te schudden.

Bij yacon onderscheiden we 2 soorten knollen. De broedknollen, die je volgend jaar opnieuw kunt planten, en de voorraadknollen, die je straks uiteindelijk zult opeten. Je kunt de knollen een lange tijd bewaren in een vorstvrije, maar koele en donkere omgeving. Een onverwarmde garage is prima, Bewaar ze niet binnenshuis, want dan drogen ze ontzettend snel uit.

Informatie van www.detuinoptafel.com Aaltje Blom

Bestuur Groei & Bloei afd. Heerenveen en Omstreken

Voorzitter (tijdelijk): *Jannie Koster - van Leeuwen*

Kromme Warren 26, 8539 RX Echtenerbrug
0514-542333; mail: jkvl@ziggo.nl

Secretaris: *Ieke Schreuder*

Stellingenweg 15, 8421 DA Oldeberkoop
0516-451287; mail: postma.schreuder@planet.nl
en info@heerenveen.groei.nl

Penningmeester: *Jan Aandewiel*

Hogeveensweg 2, 8415 AE Bontebok
0513-631687 / 06-20548122; mail: aandewiel.jan@gmail.com
IBAN-rek. NL97 INGB 0001 1814 80 t.n.v. KMTP Heerenveen

Lid Algemeen: *Dicky Nagelhout*

Hoge Dijk 38, 8464 NS Sintjohannesga.
0513-551317; mail: dickynagelhout@ziggo.nl

Lid Algemeen: *Ineke van Oort*

Eerste Compagnonsweg 43, 8415 AB Bontebok
0513-541703; mail: igvanoort@gmail.com
coördinatie Open tuinen

Overig

Ledenadministratie: *Willy Dommerholt*

1^e Compagnonsweg 74, 8415 AD Bontebok
0513-542610; mail: wildv@upcmail.nl

Redactie Groene Nieuwsberichten:

Ieke Schreuder, Dicky Nagelhout; Aaltje Blom (lay-out)
mail: postma.schreuder@planet.nl

Webmasters: *Aaltje Blom, Dicky Nagelhout*

mail: blomkes@wxs.nl
website: www.heerenveen.groei.nl

Redactie Digitale Nieuwsbrief:

Dicky Nagelhout, Aaltje Blom
mail: dickynagelhout@ziggo.nl

tuinen en beplantingen

ontwerpen advies
realisatie en onderhoud

De tuin ; waar mens en natuur elkaar ontmoeten

welkoop

- Alles voor uw tuin en dier
- Deskundig advies
- Dichtbij en vertrouwd
- Altijd vriendelijke medewerkers

Welkom bij Welkoop!

www.welkoop.nl

HEERENVEEN

Jousterweg 16,
Tel.: 0513 - 625115

vaarexcursie

groenmarkt

watertuintjes

